

ผลและการวิจารณ์ผล

การศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการฝายต้นน้ำในพื้นที่ของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ได้ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิก อบต. และคณะกรรมการบริหารอบต.ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบการดำเนินงานของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง จำนวน 5 อบต.ซึ่งได้มีผู้ตอบแบบสอบถามรวมจำนวน 108 ชุด มีรายละเอียดของผลการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง

การวิเคราะห์ผลที่ได้จากแบบสอบถามด้านความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำได้ผลดังตารางที่ 4 อธิบายได้ดังนี้

ตารางที่ 4 ความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

ข้อความ	ความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำ			
	พร้อม	ไม่พร้อม	ค่าเฉลี่ย	S.D
<u>ด้านความรู้ด้านการจัดการฝายต้นน้ำ</u>				
1. ท่านได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการฝายต้นน้ำ	83 (76.9)	25 (23.1)	0.77	0.42
2. ท่านสามารถเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการจัดการฝายต้นน้ำ	77 (71.3)	31 (28.7)	0.71	0.45
3. ท่านคิดว่าการกำหนดพื้นที่รูปแบบ และจำนวนของฝายต้นน้ำที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการจัดการฝายต้นน้ำ	80 (74.1)	28 (25.9)	0.74	0.44

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อความ	(n = 108)			
	ความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำ			
	พร้อม	ไม่พร้อม	ค่าเฉลี่ย	S.D
<u>ประสบการณ์ด้านการจัดการฝายต้นน้ำ</u>				
4. ท่านสามารถร่วมสำรวจลำธาร / ลำห้วยและทราบว่า ลำห้วยไหนที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ต่อประชาชนในท้องถิ่นของท่านเพื่อทำการก่อสร้างฝายต้นน้ำ	108 (100.0)	0 (0.0)	1.00	0.00
5. ท่านสามารถให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำและ ดำเนินการในการดูแลและซ่อมแซมฝายต้นน้ำ	108 (100.0)	0 (0.0)	1.00	0.00
6. ท่านสามารถนำประสบการณ์ในการร่วมดำเนินการ จัดการฝายต้นน้ำมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่รับผิดชอบ การทำงานของท่าน	76 (70.4)	32 (29.6)	0.70	0.46
<u>การมีแผนการจัดการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ</u>				
7. การแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำที่ดีจำเป็นต้องมีแผนงาน ในการจัดการที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ	108 (100.0)	0 (0.0)	1.00	0.00
8. การจัดการฝายต้นน้ำเป็นแผนงานในการดำเนินการ แก้ไขปัญหาเรื่องน้ำด้านหนึ่งของ อบต. ท่าน	74 (68.5)	34 (36.5)	0.69	0.47
9. อบต.ของท่านควรมีแผนการดำเนิน การด้านการจัดการฝายต้นน้ำ	108 (100.0)	0 (0.0)	1.00	0.00
10. ท่านสามารถกำหนดแผนงานให้ประชาชนในพื้นที่ ของท่านให้ร่วมดำเนินกิจกรรมในการจัดการฝาย ต้นน้ำได้	81 (75.0)	27 (25.0)	0.75	0.44
<u>การจัดสัดส่วนงบประมาณในการจัดการฝายต้นน้ำ</u>				
11. การจัดการฝายต้นน้ำที่ดีจำเป็นต้องมีงบประมาณ ในด้านการดำเนินการ	108 (100.0)	0 (0.0)	1.00	0.00
12. อบต.ของท่านควรตั้งงบประมาณในกิจกรรมการ จัดการฝายต้นน้ำให้เพียงพอ	108 (100.0)	0 (0.0)	1.00	0.00

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 108)

ข้อความ	ความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำ			
	พร้อม	ไม่พร้อม	ค่าเฉลี่ย	S.D
13. อบต. ของท่านสามารถที่จะจัดสรรงบประมาณ สำหรับการจัดการฝายต้นน้ำ	81 (75.0)	27 (25.0)	0.75	0.44
<u>สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน</u>				
14. อบต. ของท่านสามารถจัดให้มีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับ การดำเนินการสำหรับการจัดการฝายต้นน้ำได้ เช่น ไม้ไผ่ กระสอบทราย ปูนซีเมนต์ เป็นต้น	108 (100.0)	0 (0.0)	1.00	0.00
15. ท่านคิดว่า อบต. ของท่านมีอุปกรณ์และสถานที่ ที่สามารถดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำได้ อย่างเหมาะสม	53 (51.0)	51 (49.0)	0.51	0.50
16. ท่านคิดว่าการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรภายในท้องถิ่น ให้มีการดำเนินการในการจัดการฝายต้นน้ำ เป็นสิ่งที่จำเป็น	55 (50.9)	53 (49.1)	0.51	0.50
รวมเฉลี่ย	91 (84.1)	17 (15.9)	(0.82)	(0.25)

1.1 ความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านความรู้ด้านการจัดการฝายต้นน้ำ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการฝายต้นน้ำ ร้อยละ 76.9 และรองลงมาคิดว่าการกำหนดพื้นที่ รูปแบบ และจำนวนของฝายต้นน้ำที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการจัดการฝายต้นน้ำ ร้อยละ 74.1 เนื่องจาก อบต. มีความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำในระดับมากคือ ร้อยละ 85.2 จึงสามารถที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้านการจัดการฝายต้นน้ำ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ แต่ความสามารถในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ

กิจกรรมการจัดการฝายต้นน้ำมีความพร้อมเพียง 71.3 ซึ่งการเผยแพร่ความรู้ต้องใช้ทักษะความสามารถ ความกล้าแสดงออก และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่น

ประสบการณ์ด้านการจัดการฝายต้นน้ำ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถร่วมสำรวจลำธาร / ลำห้วยและทราบว่าลำห้วยไหนที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตต่อประชาชนในท้องถิ่นของตน เพื่อทำการก่อสร้างฝายต้นน้ำ และสามารถให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำและดำเนินการให้การดูแลและซ่อมแซมฝายต้นน้ำ ร้อยละ 100 รองลงมาคือ สามารถนำประสบการณ์ในการร่วมดำเนินการจัดการฝายต้นน้ำมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่รับผิดชอบการทำงานได้ ร้อยละ 70.6 จะเห็นว่า อบต.มีประสบการณ์ในการจัดการฝายต้นน้ำซึ่งเป็นประสบการณ์จากการเข้าร่วมและการร่วมทำงานแต่ไม่สามารถที่จะนำประสบการณ์ในการดำเนินการจัดการฝายต้นน้ำมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่ตนเองรับผิดชอบ

การมีแผนการจัดการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำที่ดีจำเป็นต้องมีแผนการจัดการที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ และอบต.ควรที่จะมีแผนการดำเนินการด้านการจัดการฝายต้นน้ำ ร้อยละ 100 รองลงมาคือ สามารถกำหนดแผนงานให้ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบร่วมดำเนินกิจกรรมในการจัดการฝายต้นน้ำได้ ร้อยละ 75.0 การมีแผนการจัดการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ อบต. เห็นว่าการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำที่ดีจำเป็นต้องมีแผนการดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำแต่ความสามารถของอบต.ในการกำหนดแผนงานให้ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของตนซึ่งดำเนินการจัดการด้านฝายต้นน้ำร้อยละ 75 ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการฝายต้นน้ำไม่ได้ถูกบรรจุเป็นแผนงานในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ และเป็นเพราะความสามารถในการนำประสบการณ์ในการร่วมดำเนินการจัดการฝายต้นน้ำมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่รับผิดชอบของตนได้น้อยอีกทั้งความสามารถในการเผยแพร่ความรู้เรื่องวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการจัดการฝายต้นน้ำในด้านความรู้ความเข้าใจยังมีน้อย

การจัดสัดส่วนงบประมาณในการจัดการฝายต้นน้ำ ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าการจัดการฝายต้นน้ำที่ดีจำเป็นต้องมีงบประมาณในการดำเนินการ และ อบต.ควรตั้งงบประมาณในกิจกรรมการจัดการฝายต้นน้ำ ร้อยละ 100 รองลงมาคือ อบต.ของตนสามารถที่จะจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการฝายต้นน้ำ ร้อยละ 75 อบต.เห็นควรที่จะตั้งงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการจัดการฝายต้นน้ำให้เพียงพอเพราะเห็นว่าการจัดการฝายต้นน้ำที่ดีจำเป็นต้องมีงบประมาณในการดำเนินการเพื่อไม่ต้องพึ่งพิงงบประมาณจากหน่วยงานอื่น และสามารถจัดทำได้

เองโดยไม่ต้องรอนงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นแต่อบต. ไม่สามารถที่จะจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการฝายต้นน้ำได้เนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด

สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่า อบต.สามารถจัดให้มีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการจัดการฝายต้นน้ำได้ เช่น ไม้ไผ่กระสอบทราย ปูนซีเมนต์ เป็นต้น ร้อยละ 100 และรองลงมาคือ อบต.มีอุปกรณ์และสถานที่ที่สามารถดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำได้อย่างเหมาะสม ร้อยละ 51 อบต.สามารถจัดให้มีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการจัดการฝายต้นน้ำเช่นไม้ไผ่ กระสอบทราย ปูนซีเมนต์ เป็นต้นแต่ยังขาดอุปกรณ์และสถานที่ที่สามารถดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำที่เป็นสัดส่วนและเหมาะสมซึ่งส่งผลให้อบต. เห็นว่า การจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรภายในท้องถิ่นให้มีการดำเนินการในการจัดการฝายต้นน้ำเป็นสิ่งที่จำเป็นน้อย

องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำ ด้านความรู้ด้านการจัดการฝายต้นน้ำที่สูงที่สุดคือ การได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการฝายต้นน้ำ (ร้อยละ 76.9) ด้านประสบการณ์ด้านการจัดการฝายต้นน้ำที่สูงคือ การสำรวจลำธาร ห้วย และช่วยเหลือให้คำแนะนำในการจัดการฝายต้นน้ำ (ร้อยละ 100.0) ด้านการมีแผนการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำที่สูงที่สุดคือ การมีแผนการจัดการน้ำที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำเป็นสิ่งที่จำเป็น และอบต.ควรที่จะมีแผนการดำเนินการด้านการจัดการฝายต้นน้ำ (ร้อยละ 100.0) ด้านการจัดสัดส่วนงบประมาณในการจัดการฝายต้นน้ำที่สูงที่สุดคือ การจัดการฝายต้นน้ำที่ดีจำเป็นต้องมีงบประมาณในด้านการดำเนินการ และ อบต. ควรที่จะตั้งงบประมาณในกิจการจัดการฝายต้นน้ำให้เพียงพอ (ร้อยละ 100.0) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานที่สูงที่สุดคือ อบต. สามารถจัดให้มีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการสำหรับการจัดการฝายต้นน้ำได้ เช่น ไม้ไผ่ กระสอบ ทราย และปูนซีเมนต์ เป็นต้น (ร้อยละ 100.0)

1.2 ระดับความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการฝายต้นน้ำ

ระดับความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการฝายต้นน้ำ องค์การบริหารส่วนตำบล จากการเปรียบเทียบค่าร้อยละของจำนวนสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดที่วิเคราะห์แต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแลมีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำมากโดยมีระดับความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 75

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลามีลำน้ำไหลผ่านทุกหมู่บ้าน และมีทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่คือป่าแม่เด็ก ป่าแม่คำปอง ป่าแม่ถาง และแร่โคลโลไมท์ รวมทั้งมีอ่างเก็บน้ำแม่คำปอง เป็นแหล่งน้ำสำคัญสำหรับการเกษตร และมีการคมนาคมสะดวกตลอดทั้งปี รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเวียงร้อยละ 68.75 องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทรายมีระดับความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำน้อยที่สุด คือร้อยละ 41.7 เนื่องจากพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทรายมีจำนวนของ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่น้อย และมีพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทรายอยู่ในพื้นที่ที่เป็นภูเขาสูงการเดินทางลำบาก (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ระดับความพร้อมของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการฝายต้นน้ำใน
รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร้องกวาง
จังหวัดแพร่

(n = 108)

ความพร้อม	องค์การบริหารส่วนตำบล (จำนวน)				
	บ้านเวียง	ไผ่โพน	แม่ทราย	ห้วยโรง	น้ำเลา
ในการจัดการฝายต้นน้ำ	คน(ร้อยละ)	คน(ร้อยละ)	คน(ร้อยละ)	คน(ร้อยละ)	คน(ร้อยละ)
พร้อมน้อย (7 - 13 คะแนน)	10(31.3)	7(31.8)	7(58.3)	8(44.4)	6(25.0)
พร้อมมาก (14 - 16 คะแนน)	22(68.8)	15(68.2)	5(41.7)	10(55.6)	18(75.0)

องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง มีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำที่ระดับพร้อมมาก คือ ร้อยละ 64.9 โดยส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามจะมีความรู้ความเข้าใจในหลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝายต้นน้ำเช่น ความรู้ด้านการจัดการฝายต้นน้ำส่วนใหญ่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้และทราบถึงกิจกรรมและความสำคัญของการจัดการฝายต้นน้ำ การมีประสบการณ์ในการทำงานพร้อมที่จะร่วมสำรวจลำห้วยและทราบถึงลำห้วยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตเพื่อทำการก่อสร้างฝายต้นน้ำ รวมทั้งสามารถให้ความช่วยเหลือและแนะนำในการดูแลซ่อมแซมฝายต้นน้ำได้ อีกทั้งยังเห็นว่าการจัดการฝายต้นน้ำควรเป็นแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหาระยะยาวที่ต่อเนื่องและเห็นควรให้ อบต.มีแผนการดำเนินการจัดการฝายต้นน้ำแม้ว่าจะยังไม่สามารถกำหนดเป็นแผนงานในการดำเนินการในพื้นที่ได้ ในขณะนี้ก็ตามแต่ในอนาคตคาดว่าจะมีการนำเรื่องการจัดการฝายต้นน้ำมาเป็นแผนในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำของ อบต.ได้ ในการจัดสัดส่วนงบประมาณในการจัดการฝายต้นน้ำ อบต.มีการเห็น

ความสำคัญของการที่จะตั้งงบประมาณเพื่อใช้ในกิจกรรมการจัดการฝายต้นน้ำและสามารถจัดให้มีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการสำหรับการจัดการฝายต้นน้ำได้ (ตารางที่ 6)

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลามีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำมากที่สุด (ร้อยละ 75.0) รองลงมาคือองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเวียง (ร้อยละ 68.8) และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทรายมีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำน้อยที่สุด (ร้อยละ 41.7) ระดับความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำรวมทั้ง 5 องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถางมาก (ร้อยละ 64.9)

ตารางที่ 6 ระดับความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่
รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง
จังหวัดแพร่

(n = 108)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
พร้อมน้อย (7 – 13 คะแนน)	38	35.1
พร้อมมาก (14 - 16 คะแนน)	70	64.9
ค่าเฉลี่ย = 13.13 สูงสุด = 16 คะแนน ต่ำสุด = 7 คะแนน		

2. ด้านศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

การศึกษาด้านศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพในการจัดการฝายต้นน้ำของ อบต. จำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ ระดับการศึกษาของสมาชิก อบต. ความรู้ ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำของสมาชิก อบต. ประสิทธิภาพการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำของสมาชิก อบต. จำนวนบุคลากรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และสถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำ โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการแจกแจงความถี่เป็นจำนวนและร้อยละ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ระดับการศึกษาของสมาชิก อบต. จากการศึกษาพบว่า อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบ ดำเนินการของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ จำนวน 5 อบต. ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปวช. ปวส. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ตารางที่ 7)

2.2 ความรู้ ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำของสมาชิก อบต. จากการศึกษาพบว่า อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ จำนวน 5 อบต. มีความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำมากคือ ร้อยละ 56.5 โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100.0 ตอบคำถามถูกต้องได้ในข้อพื้นที่ต้นน้ำลำธารเป็นแหล่งกำเนิดของน้ำ พื้นที่ป่าต้นน้ำถูกทำลายจะทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำ ป่าไม้ช่วยทำให้ดินมีความชุ่มชื้น ป่าไม้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด ป่าไม้ช่วยเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น พื้นที่ป่าช่วยเก็บกักน้ำไว้ให้มีน้ำใช้ในฤดูแล้ง ฝายต้นน้ำสามารถเก็บกักน้ำเพื่อสร้างความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่า ฝายต้นน้ำสามารถเก็บกักน้ำและชะลอการไหลของน้ำเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ด้านการเกษตร ฝายต้นน้ำช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศต้นน้ำโดยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ไฟป่าส่วนใหญ่เกิดขึ้นสาเหตุหลักมาจากคน และพื้นที่ป่าที่มีความแห้งแล้งเมื่อเกิดไฟป่าจะลุกลามอย่างรวดเร็ว (ตารางที่ 8) เนื่องจากร้อยละ 75.9 มีประสบการณ์ด้านการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ

ตารางที่ 7 ระดับการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ ด้านการจัดการฝายต้นน้ำ

(n = 108)		
ข้อมูล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษาของสมาชิก อบต.		
จบการศึกษาคะชั้น(ป.4 ป.6ป.7)	28	25.9
จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	76	70.4
ปวช., ปวส., ปวท.อนุปริญญาหรือเทียบเท่า		
จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4	3.7

ตารางที่ 8 ความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลใน
พื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร่องขวาง
จังหวัดแพร่

ข้อความ	ความรู้ความเข้าใจ (n = 108)			
	ถูก	ผิด	ค่าเฉลี่ย	S.D
1. พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารเป็นแหล่งกำเนิดของน้ำ	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
2. พื้นที่ป่าต้นน้ำถูกทำลายจะทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำ	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
3. พื้นที่ป่าช่วยป้องกันภัยรักษาสมดุลทางธรรมชาติ	105 (97.2)	3 (2.8)	0.97	0.168
4. ป่าไม้ช่วยทำให้ดินมีความชุ่มชื้น	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
5. ป่าไม้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
6. ป่าไม้ช่วยเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
7. ป่าต้นน้ำถูกทำลายทำให้เกิดการพังทลายของดิน	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
8. ป่าต้นน้ำถูกทำลายทำให้เกิดตะกอนขุ่นขึ้นในลำน้ำ	59 (54.6)	49 (45.4)	0.56	0.499
9. การตื้นเขินของลำห้วยเนื่องจากป่าต้นน้ำถูกทำลาย	52 (48.1)	56 (51.9)	0.49	0.502
10. พื้นที่ป่าช่วยเก็บกักน้ำไว้ให้น้ำใช้ในฤดูแล้ง	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
11. พื้นที่ที่มีป่าไม้จะทำให้ดินไม่มีการเจริญเติบโตที่ดีกว่า พื้นที่ที่ไม่มีป่าไม้	61 (56.5)	47 (43.5)	0.56	0.499
12. ฝ่ายต้นน้ำสามารถดักตะกอนดิน/หินที่เกิดจากพังทลายของ ดินบนที่สูงไว้ไม่ให้ไหลไปตามลำธาร	63 (58.3)	45 (41.7)	0.58	0.496

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(n = 108)

ข้อความ	ความรู้ความเข้าใจ			
	ถูก	ผิด	ค่าเฉลี่ย	S.D
13. ฝ่ายต้นน้ำสามารถเก็บกักน้ำเพื่อสร้างความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่าต้นน้ำ	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
14. ฝ่ายต้นน้ำสามารถเก็บกักตะกอนทรายไม่ให้ไหลลงไปในลำน้ำและทำให้ลำน้ำตื้นเขินได้	65 (60.2)	43 (39.9)	0.60	0.493
15. ฝ่ายต้นน้ำสามารถเก็บกักน้ำและชลอการไหลของน้ำเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการอุปโภคและบริโภค	81 (75.0)	27 (25.0)	0.75	0.435
16. ฝ่ายต้นน้ำสามารถเก็บกักน้ำและชลอการไหลของน้ำเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตร	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
17. ฝ่ายต้นน้ำช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศต้นน้ำโดยรักษาความชุ่มชื้นไว้	93 (86.1)	15 (13.9)	0.87	0.343
18. ฝ่ายต้นน้ำช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศต้นน้ำโดยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
19. ตะกอนทรายที่ทับถมจากหน้าฝายเกิดจากการชะล้างพังทลายของดินบนพื้นที่สูง	46 (44.0)	60 (55.0)	0.44	0.499
20. ไฟป่าส่วนใหญ่เกิดขึ้นสาเหตุหลักมาจากคน	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
21. ไฟป่าสร้างความเสียหายกับป่าไม้	98 (91.7)	10 (8.3)	0.92	0.268
22. ไฟป่าสร้างความเสียหายกับระบบนิเวศของป่าไม้ขาดความสมดุล	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
23. การเกิดไฟป่าทำให้ดินขาดความชุ่มชื้น	90 (83.3)	18 (16.7)	0.83	0.380
24. การทำแนวกันไฟสามารถช่วยป้องกันไฟป่าได้	65 (60.2)	43 (39.8)	0.60	0.493

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(n = 108)

ข้อความ	ความรู้ความเข้าใจ			
	ถูก	ผิด	ค่าเฉลี่ย	S.D
25. การทำแนวกันไฟสามารถช่วยลดความรุนแรงของไฟฟ้าได้	99 (90.7)	9 (9.3)	0.92	0.268
26. พื้นที่ป่าที่มีความแห้งแล้งสามารถเกิดไฟฟ้าได้ง่าย	102 (94.4)	6 (5.6)	0.95	0.215
27. พื้นที่ป่าที่มีความแห้งแล้งเมื่อเกิดไฟฟ้าจะลุกลามอย่างรวดเร็ว	108 (100)	0 (0)	1.00	0.000
28. ฝ่ายต้นน้ำสามารถลดความรุนแรงของการเกิดไฟฟ้าได้	65 (60.2)	43 (39.8)	0.60	0.493
29. การลาดตระเวนดูแลป่าช่วยป้องกันการเกิดไฟฟ้า	106 (98.1)	2 (1.9)	0.99	0.098
30. การลาดตระเวนดูแลป่าช่วยป้องกันการล่าสัตว์	107 (98.1)	1 (1.9)	0.99	0.098
31. การลาดตระเวนดูแลป่าช่วยป้องกันการลักลอบตัดไม้/ ทำลายป่า	97 (89.8)	11 (10.2)	0.90	0.296
32. การช่วยกันสอดส่องดูแลป้องกันทรัพยากรป่าไม้เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	106 (98.1)	2 (1.9)	0.98	0.138
33. การช่วยกันสอดส่องดูแลป้องกันการล่าสัตว์ป่าเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	89 (82.4)	19 (17.6)	0.82	0.388
34. การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่หนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล	97 (89.8)	11 (10.2)	0.90	0.296
35. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมเป็นหน้าที่หนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล	104 (96.3)	4 (3.7)	0.96	0.193
36. การดูแลป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่หนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล	94 (87.0)	14 (13.0)	0.88	0.332

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(n = 108)

ข้อความ	ความรู้ความเข้าใจ			
	ถูก	ผิด	ค่าเฉลี่ย	S.D
37. การส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบช่วยกันดูแล ป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็น อีกหน้าที่หนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล	90 (83.3)	18 (16.7)	0.83	0.380
รวมเฉลี่ย	90 (83.3)	18 (16.7)	0.83	0.220
ระดับความรู้ความเข้าใจ ด้านการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ	จำนวน(คน)		ร้อยละ	
มาก (31-37 คะแนน)	61		56.5	
น้อย (17-30 คะแนน)	47		43.5	
ค่าเฉลี่ย = 30.72 คะแนน, มากที่สุด = 37 คะแนน, น้อยที่สุด = 17 คะแนน				

2.3 ประสิทธิภาพการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำของสมาชิก อบต. จากการศึกษาพบว่า อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 5 อบต.มีประสิทธิภาพด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำของสมาชิกอบต. มาก คือร้อยละ 75.9 เนื่องร้อยละ 81.5 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง จึงทำให้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม เกิดความคุ้นเคยกันและเข้าร่วมการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำที่มีการจัดขึ้นมา (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ประสิทธิภาพด้านการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการ อนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

(n=108)			
กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
1. การฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ			
ไม่เคย	0	0.0	
เคย	108	100.0	(เฉลี่ย 4 ครั้ง)
2. การศึกษาดูงานด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ			
ไม่เคย	27	25.0	
เคย	81	75.0	(เฉลี่ย 4 ครั้ง)
3. การได้รับการฝึกอบรมด้านการจัดการฝายต้นน้ำ			
ไม่เคย	26	24.1	
เคย	82	75.9	(เฉลี่ย 3 ครั้ง)
การสำรวจและเลือกกล้าห้วย	74	90.2	
ในการสร้างฝาย			
วิธีการก่อสร้างฝายต้นน้ำ	65	79.3	
การดูแลบำรุงรักษาฝายต้นน้ำ	82	100.0	
การใช้ประโยชน์จากฝายต้นน้ำ	82	100.0	
4. การศึกษาดูงานด้านการจัดการสร้างฝายต้นน้ำ			
ไม่เคย	0	0.0	
เคย	108	100.0	(เฉลี่ย 3 ครั้ง)
การสำรวจและเลือกกล้าห้วย	91	84.3	
ในการสร้างฝาย			
วิธีการก่อสร้างฝายต้นน้ำ	91	84.3	
การดูแลบำรุงรักษาฝายต้นน้ำ	108	100.0	

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=108)		
กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การใช้ประโยชน์จากฝายต้นน้ำ	99	91.7
5. ระดับประสบการณ์ในการฝึกอบรม		
มาก (0-2 คะแนน)	82	75.9
น้อย (3-4 คะแนน)	26	24.1

2.4 จำนวนบุคลากรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาพบว่า อบต.ในพื้นที่ที่รับผิดชอบดำเนินการของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 5 อบต. มีจำนวนบุคลากรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 53.7 เนื่องจาก อบต.ส่วนใหญ่เป็นอบต.ที่จัดตั้งขึ้นใหม่การจัดสรรงบประมาณด้านบุคลากรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่มีแต่มีการจัดสรรหน้าที่ให้กับสมาชิก อบต. ให้มีการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 จำนวนบุคลากรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรบริหารส่วนตำบลในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

(n=108)		
กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนบุคลากรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ		
ไม่มี	50	46.3
มี	58	53.7
ป่าไม้	จำนวน 43 คน	อาสาสมัครป้องกันและรักษาป่า
ชมรมการท่องเที่ยวทางนิเวศ	จำนวน 15 คน	

2.5 สถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำ จากการศึกษาพบว่า อบต.ในพื้นที่ที่รับผิดชอบดำเนินการของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 5 อบต. มีสถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำ ที่มากที่สุดในระดับมาก คือร้อยละ 53.8 เนื่องจาก อบต.ยังไม่มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่โดยอาคารที่ทำการเป็นแบบชั่วคราวจึงทำให้ขาดอุปกรณ์สำนักงานและอุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ในการดำเนินการจัดการฝายต้นน้ำทำให้เกิดความไม่สะดวกในการจัดหาอุปกรณ์ในการดำเนินการจัดการฝายต้นน้ำ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 สถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องด้านจัดการฝายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

(n=108)		
สถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์	มีใช้/ลักษณะถาวร	ร้อยละ
อาคารที่ทำการ	58	53.7
รถยนต์	58	53.7
รถจักรยานยนต์	108	100.0
ป้ายประกาศข้อมูลข่าวสาร	108	100.0
แผนที่แสดงที่ตั้งที่ทำการ	108	100.0
หมู่บ้านและขอบเขตรับผิดชอบ		
แผนที่แสดงพื้นที่ป่าและ	65	60.2
การใช้ประโยชน์ที่ดิน		
เครื่องคอมพิวเตอร์	82	75.9
วิทยุสื่อสาร	82	75.9
หออกระจายข่าวของ อบต.	58	53.7
ค่าเฉลี่ยรวม	81	74.8
ระดับสถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์	มีใช้/ลักษณะถาวร	ร้อยละ
ในการดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำ		
มีใช้มาก (0 - 5 คะแนน)	8	53.7
มีใช้น้อย (6 – 9 คะแนน)	50	46.3

ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการฝายต้นน้ำ โดยกำหนดให้ตัวแปรอิสระ(X) ต่าง ๆ ด้านศักยภาพในการจัดการฝายต้นน้ำที่มีผลการวิเคราะห์ค่าตั้งร้อยละ 60 มีศักยภาพในการจัดการฝายต้นน้ำ ดังนั้นตัวแปรที่มีศักยภาพคือ ด้านการศึกษาของสมาชิก อบต. ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปวช.ปวส. ปวท. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 70.4 การมีประสบการณ์ด้านการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำของสมาชิก อบต.โดยมีประสบการณ์มาก ร้อยละ 75.9 และที่ไม่มีศักยภาพในการจัดการฝายต้นน้ำคือ ด้านความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำของสมาชิก อบต. โดยมีความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำมาก ร้อยละ 56.5 ด้านจำนวนบุคลากรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และสถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำมาก ร้อยละ 53.7 และองค์การบริหารส่วนตำบลมีศักยภาพในการจัดการฝายต้นน้ำปานกลาง ร้อยละ 61.1

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการฝายต้นน้ำ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการฝายต้นน้ำของ อบต. จำนวน 4 ปัจจัย ได้แก่ การติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยฯ แม่ฮ่องสอน การเข้าร่วมการฝึกอบรมดูงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำ การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำ และการเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้กับชุมชนโดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการแจกแจงความถี่เป็นจำนวนและร้อยละ อธิบายได้ดังนี้

3.1 การติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยฯ แม่ฮ่องสอน จากการศึกษาพบว่า อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ฮ่องสอน อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ จำนวน 5 อบต. ที่มีการติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยฯ แม่ฮ่องสอน ในระดับมากคือ ร้อยละ 81.5 ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการทำงานด้านเจ้าหน้าที่ประสานงานชุมชนของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ฮ่องสอนในการประสานงานกับชุมชนทำให้มีการติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอกับสมาชิกใน อบต.(ตารางที่ 12)

3.2 การเสียสละทรัพย์สินและเวลาในการจัดการฝายต้นน้ำ จากการศึกษาพบว่า อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ฮ่องสอน อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ จำนวน 5 อบต. มีการเสียสละทรัพย์สินและเวลาในการจัดการฝายต้นน้ำมากที่สุด คือ ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 78.7 โดยทั้งหมดเคยร่วมดำเนินการในการจัดการฝายต้นน้ำร่วมกับหน่วยฯ แม่ฮ่องสอนและหน่วยงานราชการเคยอื่น โดยมีการสำรวจและเลือกกล้าห้วยในการสร้าง

ตารางที่ 12 การติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถางขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

(n=108)			
กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
การติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง			
1. การร่วมประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่หน่วย ฯ แม่ถางในการจัดการฝายต้นน้ำ			
ไม่เคยร่วมประชุม	36	33.3	
เคยร่วมประชุมร่วม	72	66.7	(เฉลี่ย 4 ครั้ง)
2. การร่วมประชุมร่วมกับหน่วยงานทางราชการในการจัดการฝายต้นน้ำ			
ไม่เคยร่วมประชุม	16	14.8	
เคยร่วมประชุม	92	85.2	(เฉลี่ย 5 ครั้ง)
3. ระดับการติดต่อ			
การติดต่อเจ้าหน้าที่มาก	88	81.5	
การติดต่อเจ้าหน้าที่น้อย	20	18.5	

ฝายต้นน้ำ วิธีการดำเนินก่อสร้างฝายต้นน้ำ การบำรุงรักษาฝายต้นน้ำ และการประโยชน์จากฝายต้นน้ำ แต่ไม่รวมดำเนินการจัดการฝายต้นน้ำกับหน่วยงานเอกชนเลย (ตารางที่ 13)

3.3 การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำ จากการศึกษาพบว่า อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 5 อบต.มีการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำ คิดเป็นร้อยละ 88.9 โดยรับรู้เรื่องการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งทั้งหมด และรับรู้ปัญหาเรื่องลำน้ำ ลำห้วยต้นเงินน้อยที่สุด คือร้อยละ 65.6(ตารางที่ 14)

ตารางที่ 13 การเสียสละทรัพย์และเวลาในการจัดการฝายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่

(n = 108)			
กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
การเสียสละทรัพย์และเวลาในการจัดการฝายต้นน้ำ			
1. การร่วมดำเนินการในการจัดการฝายต้นน้ำร่วมกับหน่วย ฯ แม่ถาง			
ไม่เคย	0	0.0	
เคย	108	100.0	(เฉลี่ย 2 ครั้ง)
การสำรวจและเลือกกล้าห้วย	108	100.0	
ในการสร้างฝาย			
วิธีการก่อสร้างฝายต้นน้ำ	108	100.0	
การดูแลบำรุงรักษาฝายต้นน้ำ	108	100.0	
การใช้ประโยชน์จากฝายต้นน้ำ	108	100.0	
2. การร่วมดำเนินการในการจัดการฝายต้นน้ำร่วมกับหน่วยงานราชการ			
ไม่เคย	0	0.0	
เคย	108	100.0	(เฉลี่ย 3 ครั้ง)
การสำรวจและเลือกกล้าห้วย	108	100.0	
ในการสร้างฝาย			
วิธีการก่อสร้างฝายต้นน้ำ	108	100.0	
การดูแลบำรุงรักษาฝายต้นน้ำ	58	53.7	
การใช้ประโยชน์จากฝายต้นน้ำ	26	24.1	
3. การร่วมดำเนินการในการจัดการฝายต้นน้ำร่วมกับหน่วยงานเอกชน			
ไม่เคย	108	100.0	
เคย	0	0.0	

ตารางที่ 13 (ต่อ)

(n = 108)		
กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การจัดการสรรเงินเพื่อการจัดการฝายต้นน้ำ		
ในปีงบประมาณที่ผ่านมา		
ไม่มี	90	83.3
มี	18	16.7
ไม่สามารถระบุเป็นจำนวนเงินได้		
วิธีการก่อสร้างฝายต้นน้ำ	108	100.0
การดูแลบำรุงรักษาฝายต้นน้ำ	108	100.0
5. ระดับการเสียสละทรัพย์และ		
เวลาในการจัดการฝายต้นน้ำ		
การเสียสละมาก (3 - 4 คะแนน)	85	78.7
การเสียสละน้อย (0 - 2 คะแนน)	23	21.3

3.4 การเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้กับชุมชน จากการศึกษาพบว่า ทั้ง 5 อบต. มีการเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้กับชุมชน ร้อยละ 96.3 โดยทั้งหมดมีการประชาสัมพันธ์ให้มีการแก้ไขปัญหาคาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ได้แก่ การใช้น้ำอย่างประหยัด การลดพื้นที่ในการเกษตรในช่วงที่ขาดแคลนน้ำ และมีการประชาสัมพันธ์เรื่องการรักษา และดูแลคุณภาพน้ำ ได้แก่ การห้ามทิ้งขยะมูลฝอย และขยะเป็นพิษจากการเกษตรลงแม่น้ำลำคลอง ร้อยละ 26.0 เป็นต้น (ตารางที่ 15)

การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการฝายต้นน้ำ โดยกำหนดให้ตัวแปรอิสระ(X) ต่าง ๆ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการฝายต้นน้ำที่มีผลการวิเคราะห์ค่าตั้งร้อยละ 60.0 มีส่วนร่วมในการจัดการฝายต้นน้ำ ดังนั้นตัวแปรที่มีส่วนร่วมในการจัดการฝายต้นน้ำคือ การติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง ร้อยละ 81.5 การเสียสละทรัพย์สิน และเวลาในการจัดการฝายต้นน้ำ ร้อยละ 78.7 การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำ และการเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้ชุมชนทราบ ร้อยละ 96.3 ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการฝายต้นน้ำสูง ร้อยละ 85.7

ตารางที่ 14 การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่รับผิดชอบของ
หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่

(n = 108)

กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำ		
ไม่รับรู้ปัญหา	12	11.1
รับรู้ปัญหา	96	88.9
ปัญหาที่พบในด้านต่าง ๆ ดังนี้		
การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง	96	100.0
ลำน้ำ ลำห้วยตื้นเขิน	63	65.6
น้ำท่วมฉับพลัน	90	93.8

ตารางที่ 15 การเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่รับผิดชอบ
ของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่

(n = 108)

กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้กับชุมชน		
ไม่เคย	4	3.7
เคย	104	96.3
มีการประชุม ป้ายประชาสัมพันธ์ เสียงตามสาย		
สื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เรื่อง		
การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง	104	100.0
การแก้ไขปัญหาการตื้นเขินของลำห้วย	60	56.7
การป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมฉับพลัน	45	43.3
การรักษาและดูแลและคุณภาพน้ำ	27	26.0

4. การพิสูจน์สมมุติฐาน

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทุกตัวกับตัวแปรตามโดยใช้สถิติทดสอบอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ t - test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการฝายต้นน้ำของตัวแปรที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว One - way ANOVA (F - test) เพื่อทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการฝายต้นน้ำของตัวแปรที่จำแนกตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมและศักยภาพของอบต. กับความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำปรากฏผลดังนี้

4.1 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำจำแนกตามระดับการศึกษาของสมาชิก อบต. ในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่

ระดับการศึกษาของสมาชิก อบต. ในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถางที่มีผลต่อความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำของ อบต. แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ จบการศึกษามัธยมศึกษา ป.4 ป.6 ป.7 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปวช., ปวส., ปวท. อนุปริญญา หรือเทียบเท่า และ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีค่าเฉลี่ยของความพร้อม เท่ากับ 13.41, 13.00, 11.50 ตามลำดับ (ตารางที่ 16) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความพร้อมโดยใช้สถิติ F - test พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1.142$; $Sig = .323$) หมายถึง ระดับการศึกษาของสมาชิก อบต. ที่แตกต่างกันมีความพร้อมในการร่วมกิจกรรมและการทำงานในการจัดการฝายต้นน้ำของ อบต. ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ เพราะระดับการศึกษาที่สูงหรือต่ำไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการฝายต้นน้ำเนื่องจากเป็นเรื่องของความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนจึงสามารถที่จะศึกษาหาความรู้ได้จากภายนอกห้องเรียนได้เอง สอดคล้องกับการศึกษาของสุรเชษฐ์ (2540) ซึ่งพบว่า คุณลักษณะของกรรมการบริหารส่วนตำบลหลายปัจจัยเช่นการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่

ตารางที่16 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำของสมาชิก อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบของ
หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ จำแนก
ตามระดับการศึกษาของสมาชิก อบต.

(n = 3)					
ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	Sig.
จบการศึกษาคณะมัธยมศึกษา ป.4 ป.6ป.7	28	13.71	2.787	1.142	0.323
จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปวช., ปวส., ปวท.อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	76	13.00	3.111		
จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4	11.50	4.123		

4.2 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำของสมาชิก อบต. ในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่

ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำของสมาชิก อบต.ในพื้นที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถางที่มีผลต่อความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำของ อบต. แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ความรู้ความเข้าใจมาก และความรู้ความเข้าใจน้อย มีค่าเฉลี่ยของความพร้อม เท่ากับ 14.26 และ 11.66 ตามลำดับ (ตารางที่ 17) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความพร้อมโดยใช้สถิติ t – test พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำของสมาชิก อบต.ที่แตกต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 4.607$; $Sig = 0.000$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ นั่นคือ การมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำทำให้มีความพร้อมในการจัดการฝายที่แตกต่างกันตามความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ เพราะความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการอนุรักษ์เนื่องจากการจัดการฝายต้นน้ำเป็นวิธีการหนึ่งในการอนุรักษ์ดินและน้ำ เมื่ออบต.มีความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำก็จะทำให้เกิดความพร้อมในการดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำดังผลการศึกษาของ ประสพโชค (2546) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการไฟฟ้ามีความสัมพันธ์กับความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการไฟฟ้า กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำของสมาชิก อบต. ในพื้นที่รับผิดชอบของ
หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ จำแนก
ตามระดับความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ

(n = 108)					
ระดับความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig.
ความรู้ความเข้าใจมาก	61	14.26	2.37	4.607	0.000
ความรู้ความเข้าใจน้อย	47	11.66	3.27		

4.3 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำจำแนกตามระดับประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ และจัดการต้นน้ำของสมาชิก อบต.

ระดับประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำของสมาชิก อบต. ในพื้นที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถางที่มีผลต่อความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำของ อบต. โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำมากและระดับประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำน้อย มีค่าเฉลี่ยของความพร้อม เท่ากับ 12.88 และ 13.92 (ตารางที่ 18) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความพร้อมโดยใช้สถิติ t – test พบว่า ระดับประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำที่แตกต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.979$; $Sig. = 0.052$) หมายถึง ระดับประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำไม่มีผลต่อความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะการมีประสบการณ์หรือไม่มีนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของชุมชนก็ย่อมต้องมีความพร้อมเช่นเดียวประกอบกับความพร้อมนี้สามารถเรียนรู้ได้ในภายหลังด้วย จึงไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์มาก่อนก็มีความพร้อมได้

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำของสมาชิก อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบของ
หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ จำแนก
ตามระดับประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ

(n = 108)					
ระดับประสบการณ์	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig.
ประสบการณ์มาก	82	12.88	3.320	-1.979	0.052
ประสบการณ์น้อย	26	13.92	1.937		

4.4 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำจำแนกตามจำนวนบุคลากรด้านการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของ อบต.

จำนวนบุคลากรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของ อบต.ในพื้นที่
รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถางที่มีผลต่อความพร้อมในการจัดการ
ฝายต้นน้ำของ อบต. แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำมาก
และประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำน้อย มีค่าเฉลี่ยของความพร้อม เท่ากับ 13.22
และ 13.02 (ตารางที่ 19) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความพร้อมโดยใช้สถิติ t
- test พบว่า การมีจำนวนบุคลากรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของ อบต.ที่
แตกต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.343$;
Sig. = 0.732) ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะบุคลากรด้านการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของ อบต. ส่วนใหญ่มาจากการแบ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบ
งานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนการดูแลขยะ ความ
สะอาดของหมู่บ้าน ส่วนที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้โดยการเป็น อาสาสมัคร
ป้องกันและรักษาป่าไม้ ซึ่งจะเห็นความสำคัญกับการลาดตระเวนป่า ดูแลด้านไฟฟ้า และการปลูกป่า
ซึ่งบางแห่งไม่ได้ให้ความสำคัญในกิจกรรมการจัดการฝายต้นน้ำ ด้วยเหตุดังกล่าวถึงแม้จะมี
บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝายต้นน้ำโดยตรงหรือไม่ก็มีความพร้อมในการจัดการฝายต้น
น้ำไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำจำแนกตาม จำนวนบุคลากรด้านการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของ อบต. ในรับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนา
การอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่

(n = 108)					
บุคลากรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig.
มี	58	13.22	3.266	0.343	0.732
ไม่มี	50	13.02	2.850		

4.5 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำจำแนกตามสถานที่และเครื่องมือ อุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำ

สถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำของ อบต. ในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถางที่มีผลต่อความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำของ อบต. แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ มีใช้ระดับมาก และมีใช้ระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยของความพร้อม เท่ากับ 13.22 และ 13.266 (ตารางที่ 20) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความพร้อมโดยใช้สถิติ t – test พบว่า สถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำของ อบต. ที่แตกต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = .343$; $Sig = .732$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากอุปกรณ์ในการจัดการฝายต้นน้ำที่มีอยู่ได้รับการจัดหาจากหน่วยงานทางราชการที่มีให้ประจำสำหรับหน่วยงานซึ่งทางอบต. บางแห่งยังไม่มีแผนการสำหรับจัดสรรอุปกรณ์เพื่อการดำเนินกิจกรรมการจัดการฝายต้นน้ำ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือ หรือ การทำความเข้าใจในการใช้เครื่องมือยังไม่มี ความชำนาญเพียงพอรวมทั้งกิจกรรมการจัดการฝายต้นน้ำต้นน้ำส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ป่า ขาดลำบากในการเข้าถึงด้วยพาหนะในบางพื้นที่ต้องเดินเท้าลึกเข้าไปในป่าทำให้ลำบากในการนำอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้เข้าไปทำงาน ดังนั้น ถึงแม้จะมีสถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ในการจัดการฝายต้นน้ำหรือไม่ต่างก็มีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำไม่ต่างกัน

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำจำแนกตามสถานที่และเครื่องมือ อุปกรณ์
ในการดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำของสมาชิก อบต.ในรับผิดชอบของหน่วย
ศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่

(n = 108)

สถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ใน การดำเนินงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำ	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig.
มีใช้ระดับมาก	58	13.22	3.266	0.343	0.732
มีใช้ระดับน้อย	50	13.02	2.853		

4.6 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำจำแนกตามระดับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง

ระดับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง ของ อบต.ใน
พื้นที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถางที่มีผลต่อความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำ
ของ อบต. โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับการติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยแม่ถางระดับมาก และระดับ
น้อย มีค่าเฉลี่ยของความพร้อม เท่ากับ 13.47 และ 11.65 (ตารางที่ 21) เมื่อนำมาทดสอบความ
แตกต่างของค่าเฉลี่ยของความพร้อมโดยใช้สถิติ t – test พบว่า ระดับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วย
ศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถางที่แตกต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.443$; $Sig = .016$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถางของ อบต.มีผลต่อความ
พร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำ คือ อบต. จะได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำและ
การจัดการฝายต้นน้ำ มีการประสานงานเพื่อกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝาย
ต้นน้ำร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายและแผนงานในการจัดการฝายต้นน้ำที่มี
ความสอดคล้องกับการทำงานของ อบต.ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิศิษฐ์ (2548) ศึกษาเรื่อง
ความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการควบคุมไฟฟ้าจังหวัดชลบุรี พบว่า การ
ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลใน
การควบคุมไฟฟ้า ในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี และ สุพงษ์ชัย (2546) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของ
องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดกาญจนบุรีในการควบคุมไฟฟ้า พบว่า ความถี่ในการติดต่อกับ
เจ้าหน้าที่ป่าไม้มีผลต่อความพร้อมในการควบคุมไฟฟ้า

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำของสมาชิก อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบของ
หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ จำแนก
ตามระดับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง

(n = 108)

ระดับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยฯแม่ถาง	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig.
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยฯแม่ถางมาก	88	13.47	2.979	2.443	0.016
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยฯแม่ถางน้อย	20	11.65	3.106		

4.7 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำ จำแนกตามระดับการเสียดสละทรัพยากรที่ดินและเวลาในการจัดการฝายต้นน้ำ

ผลการวิเคราะห์ระดับการเสียดสละทรัพยากรที่ดินและเวลาในการจัดการฝายต้นน้ำอบต.ในพื้นที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถางที่มีผลต่อความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำของอบต. โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การเสียดสละมากและการเสียดสละระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยของความพร้อมเท่ากับ 13.44 และ 12.00 (ตารางที่ 22) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความพร้อมโดยใช้สถิติ t – test พบว่า ระดับการเสียดสละทรัพยากรที่ดินและเวลาในการจัดการฝายต้นน้ำ อบต. ที่แตกต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.018$; $Sig = 0.046$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดเนื่องจากบางอบต.ยังไม่มีแผนงานด้านการจัดการฝายต้นน้ำโดยตรงเลยไม่ได้ตั้งงบประมาณในการจัดการเอาไว้ การร่วมแรงร่วมใจในการเสียดสละทรัพยากรที่ดินและเวลาของตนเพื่อช่วยเหลืองานด้านนี้ซึ่งเห็นได้ว่าการร่วมมือร่วมแรงร่วมเสียดสละยังมีมากยิ่งทำให้มีความพร้อมมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิรัช (2534) ที่พบว่า การเสียดสละมีส่วนช่วยส่งเสริมให้การบริหารงานพัฒนาของสภาตำบลให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำของ อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วย
ศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังยาง จังหวัดแพร่ จำแนกตาม
ระดับการเสียสละทรัพย์สินและเวลาในการจัดการฝายต้นน้ำ

(n = 108)					
จำแนกตามระดับการเสียสละทรัพย์สินและ เวลาในการจัดการฝายต้นน้ำ	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig.
เสียสละมาก	85	13.44	3.025	2.01	0.046
เสียสละน้อย	23	12.00	3.030		

4.8 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำ จำแนกตามการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำ

การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำของ อบต.ในพื้นที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำ
แม่ถางที่มีผลต่อความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำของ อบต. โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ มีการรับรู้
เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำ และไม่มีการรับรู้ปัญหาเรื่องน้ำมีค่าเฉลี่ยของความพร้อมเท่ากับ 13.36 และ
11.46 (ตารางที่ 23) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความพร้อมโดยใช้สถิติ t-test
พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำของอบต.ที่แตกต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.123$; $Sig = 0.036$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด
ไว้เนื่องจากการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำทำให้ อบต.เห็นว่าชุมชนของตนมีปัญหาเรื่องน้ำเป็น
หน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนตำบลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดเกี่ยวกับสิทธิ
อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ซึ่งอบต.ที่มีการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำอันเป็นปัจจัยหลักในการดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชน
นั้นก็เลยทำให้ อบต.นั้นมีความพร้อมมากกว่า อบต.ที่มีการรับรู้ปัญหาเรื่องน้ำน้อยกว่า

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำ จำแนกตามการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำของ อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

(n = 108)					
การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำ	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig.
มีการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำ	96	13.36	2.950	2.123	0.036
ไม่มีการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำ	12	11.46	3.526		

4.9 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำจำแนกตามการเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้กับ ชุมชน

การเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้ชุมชนของอบต.ในพื้นที่หน่วยศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถางที่มีผลต่อความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำของ อบต. โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ มีการเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้ชุมชนและ ไม่มีมีการเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้ชุมชนมีค่าเฉลี่ยของความพร้อมเท่ากับ 13.24 และ 15.50 (ตารางที่ 24) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความพร้อมโดยใช้สถิติ t -test พบว่า การเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้ชุมชนของอบต.ที่แตกต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 14.389$; $Sig = 0.000$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้เพราะ การเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้ประชาชนในชุมชนทราบถึงสถานการณ์ของน้ำที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตเช่น สภาพของแม่น้ำ ลำคลองหรือ หรือลำห้วยในชุมชนที่กำลังประสบปัญหาหรือมีสภาพของปริมาณน้ำ คุณภาพน้ำ และแหล่งน้ำ มากเท่าใดก็ยิ่งแสดงว่า อบต.มีความพร้อมมากขึ้นเท่านั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาด้านการรับรู้ปัญหาเรื่องน้ำมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการจัดการฝายต้นน้ำซึ่งเมื่อมีการเผยแพร่ข้อมูลที่ได้รับทราบมาก็แสดงให้เห็นถึงความสนใจและใส่ใจหน้าที่การปฏิบัติงานของตนแสดงถึงความพร้อมของ อบต.ในการจัดการฝายต้นน้ำ

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการฝ่ายต้นน้ำของ อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วย
ศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ถาง อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ จำแนกตามการ
เผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้กับชุมชน

(n = 108)					
การเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้ชุมชน	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig.
มีการเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้ชุมชน	104	13.35	2.916	14.389	0.000
ไม่มีการเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้ชุมชน	4	7.50	0.577		

จากการศึกษาสามารถสรุปความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ได้ดังตารางที่
25 และอธิบายได้ดังนี้

ตารางที่ 25 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม ในการศึกษาความ
พร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการฝ่ายต้นน้ำ

ตัวแปร	F/t	Sig.	การทดสอบสมมติฐาน
1. ระดับการศึกษา	1.142	0.323	ไม่สอดคล้อง
2. ความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ	4.607	0.000	สอดคล้อง
3. ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์และ จัดการต้นน้ำ	1.979	0.052	ไม่สอดคล้อง
4. จำนวนบุคลากรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	0.343	0.732	ไม่สอดคล้อง
5. สถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินงาน ด้านการจัดการฝ่ายต้นน้ำ	0.343	0.732	ไม่สอดคล้อง
6. การติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วย ฯ แม่ถาง	2.749	0.016	สอดคล้อง
7. การเสียสละทรัพยากร และเวลาในการจัดการฝ่ายต้นน้ำ	2.018	0.046	สอดคล้อง
8. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำ	2.123	0.036	สอดคล้อง
9. การเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้กับชุมชน	14.389	0.000	สอดคล้อง

1. ระดับการศึกษาของสภา อบต.และกรรมการบริหาร อบต.ต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝ่ายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน
2. ความรู้ ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำของสภาอบต.และกรรมการบริหาร อบต. ต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝ่ายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน
3. ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำของสภา อบต.และกรรมการบริหาร อบต. ต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝ่ายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน
4. จำนวนบุคลากรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝ่ายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน
5. สถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านการจัดการฝ่ายต้นน้ำต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝ่ายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน
6. การติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วย ฯ แม่ข่ายต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝ่ายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน
7. การเสียสละทรัพย์สินและเวลาในการจัดการฝ่ายต้นน้ำของสภาอบต. และกรรมการบริหาร อบต.ต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝ่ายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน
8. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาเรื่องน้ำต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝ่ายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน
9. การเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำให้กับชุมชนต่างกันมีความพร้อมในการจัดการฝ่ายต้นน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน